

IEDA

INKLUZÍVNE VZDELÁVANIE: Zabezpečenie
účasti osôb so zdravotným postihnutím na
neformálnom vzdelávaní dospelých

2020-1-HR01-KA204-077868

iedaproject.eu

Modul 4: Vyhľadávanie a mobilizácia zdrojov na implementáciu asistenčných technológií

Učebný plán vzdelávania o implementácii asistenčných
technológií vo vzdelávaní dospelých

Modul 4: Vyhľadávanie a mobilizácia zdrojov na implementáciu asistenčných technológií

Ako nájsť a zmobilizovať zdroje

Hľadanie a mobilizácia zdrojov na implementáciu asistenčných technológií na národnej aj medzinárodnej úrovni môže byť mnohostranný proces. Tu je sprievodca krok za krokom, ktorý vám pomôže pri orientácii v tomto procese:

- 1. Identifikujte zainteresované strany:** Identifikujte kľúčové zainteresované strany zapojené do implementácie asistenčných technológií vrátane vládnych agentúr, mimovládnych organizácií (MVO), skupín na podporu zdravotne postihnutých, vzdelávacích inštitúcií, partnerov zo súkromného sektora a medzinárodných organizácií.
- 2. Zdroje financovania výskumu:**
  - **Vládne granty a programy:** Preskúmajte vládne oddelenia, ministerstvá a agentúry, ktoré pridelujú finančné prostriedky na iniciatívy v oblasti asistenčných technológií. Môžu mať špecifické granty alebo programy, ktoré podporujú prístupnosť a inklúziu.
  - **Nadácie a charitatívne organizácie:** Prehľad nadácií a charitatívnych organizácií, ktoré sa zameriavajú na práva osôb so zdravotným postihnutím, vzdelávanie a technológie. Často poskytujú granty na projekty, ktoré sú v súlade s ich poslaním.
  - **Organizácie medzinárodnej pomoci:** Organizácie ako OSN, Svetová banka a UNICEF môžu ponúkať financovanie projektov inkluzívneho vzdelávania a asistenčných technológií v rozvojových krajinách.
- 3. Vypracujte silný návrh:** Vypracujte komplexný návrh, v ktorom uvediete zámery, ciele, cieľovú skupinu, očakávané výsledky a rozpočtové požiadavky iniciatívy v oblasti asistenčných technológií. Uistite sa, že návrh jasne preukazuje potenciálny vplyv projektu na žiakov so zdravotným postihnutím.
- 4. Budovanie partnerstiev:** Spolupracujte s príslušnými zainteresovanými stranami vrátane miestnych mimovládnych organizácií, organizácií zdravotne postihnutých, vzdelávacích inštitúcií a technologických spoločností.

Partnerstvá môžu poskytnúť ďalšie zdroje, odborné znalosti a širšiu sieť na podporu iniciatívy.

5. Zapojenie vládnych agentúr:

- Presadzovať zmeny v politike, ktoré podporujú začlenenie asistenčných technológií do vzdelávania a iných sektorov.
- Spolupracujte s vládnyimi agentúrami zodpovednými za záležitosti zdravotne postihnutých alebo vzdelávanie s cieľom zabezpečiť ich podporu a financovanie.

6. Využívanie medzinárodných organizácií: Spojte sa s medzinárodnými organizáciami zameranými na práva osôb so zdravotným postihnutím a inkluzívne vzdelávanie. Často poskytujú poradenstvo, technickú pomoc a financovanie projektov, ktoré sú v súlade s ich cieľmi.

7. Účasť na konferenciách a seminároch: Zúčastňujte sa konferencií, workshopov a seminárov týkajúcich sa asistenčných technológií, práv osôb so zdravotným postihnutím a vzdelávania. Tieto podujatia poskytujú príležitosť nadviazať kontakty, učiť sa od odborníkov a objaviť potenciálne zdroje financovania.

8. Online platformy a databázy grantov: Preskúmajte online platformy a databázy, v ktorých sú uvedené granty a možnosti financovania. Webové stránky ako GrantWatch, GrantGopher a Grants.gov vám môžu pomôcť identifikovať relevantné granty.

9. Hľadanie firemných sponzorov: Spolupracujte s korporáciami, ktoré sa zaviazali k sociálnej zodpovednosti a inkluzívnosti. Mnohé spoločnosti ponúkajú granty, dary alebo vecnú podporu pre projekty, ktoré sú v súlade s ich hodnotami.

10. Crowdfunding a online získavanie finančných prostriedkov: Zvážte možnosť využitia platforiem pre crowdfunding, ako sú Kickstarter, Indiegogo alebo GoFundMe, aby ste získali finančné prostriedky od širokého publika, ktoré má záujem podporiť vašu vec.

11. Vypracovanie marketingovej stratégie: Vytvorte presvedčivú marketingovú stratégiu na zvýšenie povedomia o iniciatíve. Využite sociálne médiá, tlačové správy a partnerstvá na oslovenie širšieho publika a prilákanie potenciálnych sponzorov.

12. Preukázať vplyv: Pravidelne informujte zainteresované strany a potenciálnych sponzorov o pokroku a vplyve iniciatívy. Vyzdvihnite úspešné príbehy, výsledky a pozitívne zmeny, ktoré priniesla implementácia asistenčných technológií.

13. Vytrvalosť a vytváranie sietí: Budovanie vzťahov, vytváranie sietí a vytrvalosť v úsilí o získanie zdrojov sú kľúčovými faktormi úspešnej mobilizácie.

Nezabudnite, že postup sa môže líšiť v závislosti od vášho regiónu, dostupných zdrojov a konkrétnych cieľov projektu. Ak je to potrebné, prispôbte tomu svoj prístup.

Výmena osvedčených postupov v rôznych krajinách

Rakúsko

Na národnej úrovni

V Rakúsku sú možnosti financovania začlenenia osôb so zdravotným postihnutím do neformálneho vzdelávania obmedzené. Problematický je obmedzený prenos poznatkov medzi poskytovateľmi neformálneho vzdelávania dospelých a zodpovednými štátnymi orgánmi. Hoci je Orient Express štátom uznávanou organizáciou v oblasti základného vzdelávania, výmena je obmedzená.

S cieľom dodržiavať Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím prijalo Rakúsko Národný akčný plán pre osoby so zdravotným postihnutím na roky 2012 - 2020, ktorý sa už skončil, a nadväzujúci Národný akčný plán pre osoby so zdravotným postihnutím II na roky 2022 - 2030. Občianska spoločnosť a akademická obec sa podieľajú na hodnotení týchto plánov. Organizácie na ochranu práv osôb so zdravotným postihnutím požadovali vytvorenie rozpočtového "inkluzívneho fondu" na realizáciu opatrení akčného plánu, zatiaľ bez akejkoľvek odozvy. Zdá sa, že inklúzia je téma, ktorá nie je v hlavnom programe súčasnej vlády.

Na vnútroštátnej úrovni existuje niekoľko možností, ako požiadať o financovanie asistenčných pomôcok/technológií. Vo všetkých prípadoch je potrebné vopred odovzdať približnú kalkuláciu nákladov. Na rozdiel od iných krajín EÚ, ako napríklad v Škandinávii, sociálna poisťovňa nemusí (čiastočne) hradiť náklady na asistenčné technológie pre osoby so zdravotným postihnutím. Najvyššia suma čiastočného financovania asistenčných pomôcok zo strany sociálnej poisťovne je približne 1400 EUR. Neexistuje žiadna centralizovaná finančná pomoc pre OZP, jednotlivé rozhodnutia sa prijímajú na federálnej úrovni, takže situácia sa môže v jednotlivých štátoch výrazne líšiť. Preto je veľmi ťažké zistiť informácie o nároku na financovanie pre osoby so zdravotným postihnutím. Proces podávania žiadostí o finančnú podporu často znamená dlhé čakacie lehoty a je spojený s mnohými byrokratickými prekážkami. V určitých prípadoch môžu finančnú pomoc poskytnúť federálne a/alebo štátne úrady sociálnej starostlivosti. Programy týkajúce sa teda väčšinou zameriavajú na zvýšenie produktivity, úpravu pracovného miesta a zamestnateľnosť. Väčšinou sú možné aj čiastočné dotácie, vždy v závislosti od platu/príjmu OZP. Ministerstvo sociálnych vecí, zdravotníctva, starostlivosti a ochrany spotrebiteľa ponúka podporný fond pre OZP v ťažkej sociálnej situácii z dôvodu ich postihnutia, konkrétne pokiaľ ide o asistenčné opatrenia (napr. schodiskový výťah, komunikačné pomôcky, pomôcky na mobilitu). Inak sú pre osoby so zdravotným postihnutím možné finančné

úlavy (určité daňové úľavy). Väčšina ich prostriedkov je určená na úpravu pracovného priestoru. V prípade súkromnej rehabilitácie alebo úpravy sa možno obrátiť na fondy, ako je Sociálny fond Viedeň (len pre obyvateľov Viedne).

Viaceré súkromné fondy sa zameriavajú na podporu projektov alebo jednotlivcov pri financovaní asistenčných technológií. Sociálna organizácia Diakonie a poskytovateľ energie VERBUND sa konkrétne zameriavajú na podporu AT prostredníctvom fondu VERBUND Empowerment Fund a spolupracujú s Rakúskym technologickým inštitútom a poradenskou sieťou LIFEtool. Existuje aj možnosť požiadať o okamžitú podporu pre rodiny a deti. Charitatívna organizácia Lebenshilfe Österreich si všíma ročnú cenu (5000 eur) za úspechy v oblasti inkluzívnej práce s cieľom propagovať osvedčené postupy. 2022, celkovou témou bolo vzdelávanie a kultúra. Ocenených bolo niekoľko iniciatív uľahčujúcich inklúziu nielen ako cieľ, ale aj ako spôsob myslenia.

Na medzinárodnej úrovni

Verejné inštitúcie by sa mohli uchádzať o financovanie z Európskeho sociálneho fondu (ESF) s cieľom zvýšiť zamestnateľnosť zraniteľných osôb (starších ľudí, mládeže, osôb so zdravotným postihnutím, žien). Rakúsko sa pri prideľovaní prostriedkov z ESF zameralo na odbornú prípravu, vzdelávanie a sociálne začlenenie. ESF+ sa však teraz zameriava na plán obnovy týkajúci sa COVID a osoby so zdravotným postihnutím sa už konkrétne neuvádzajú ako cieľová skupina.

V súlade s plánom EÚ na oživenie a obnovu obsahuje rakúsky národný plán 32 investícií a 27 reforiem (vyčlenenie približne 3,46 miliardy EUR) na prechod na digitálne technológie do augusta 2026. Vráťane investícií do budúcich technológií a podpory "zvyšovania kvalifikácie" (Next Generation EU, Recovery and Resilience Facility).

Riešenia s otvoreným zdrojovým kódom/nízkonákladové riešenia

Viaceré aplikácie na pomoc osobám so zdravotným postihnutím sú k dispozícii bezplatne alebo s nízkymi nákladmi. Bezplatná aplikácia capito je aplikácia, ktorá sprístupňuje informácie pomocou automatického prekladu do jednoduchého jazyka. Capito tiež poskytuje lacné workshopy a školenia pre prístupnú komunikáciu (vrátane tvorby textov v jednoduchom jazyku, prístupnej grafiky a prístupného plánovania podujatí). Aplikácia iSignIt je pomôcka na tlmočenie do posunkového jazyka pre zdravotnícke služby. Nadácia AsTeRICS pracuje na bezplatných digitálnych a analógových asistenčných technológiách v spolupráci s FH Technikum Viedeň (Univerzita aplikovaných vied). Tu sa v rámci výskumných a študentských projektov podarilo vyvinúť individuálne riešenia pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré potrebujú asistenciu, keď potrebné nástroje ešte neboli vyvinuté. Softvér AsTeRIX

Grid založený na prehliadači podporuje komunikáciu pre viaceré potreby a je vhodný najmä pre prvoučiacich sa, funguje so všetkými operačnými systémami a na všetkých smartfónoch (na báze symbolov, rôznych jazykov a rôznych impulzov na ovládanie). Nezisková nadácia vyvinula aj myš Flip Mouse, minimálny joystick na dotykové ovládanie (približne 30 EUR). Toto sú len príklady, existuje dlhý zoznam dostupných aplikácií asistenčných technológií určených špeciálne pre školákov so zdravotným postihnutím.

Osvedčené postupy pri implementácii

V Rakúsku je oblasť neformálneho vzdelávania dospelých pomerne rozsiahla a rozmanitá (od kurzov keramiky až po štátom financované jazykové a základné vzdelávanie). Všetky kurzy, ktoré Orient Express poskytuje ženám, sú oficiálne kurzy základného vzdelávania (všetky financované z ESF). Oficiálni poskytovatelia základného vzdelávania sú povinní zabezpečiť, aby ich vzdelávacie zariadenia boli čo najprístupnejšie (fyzicky). Pokiaľ ide o riadenie projektov, kontrolné agentúry očakávajú zodpovednosť za to, ako sa riešia prierezové témy, ako napríklad zdravotné postihnutie.

V súlade s intersekcionálnym chápaním diskriminácie je uplatňovanie hľadiska zdravotného postihnutia neoddeliteľnou súčasťou našej vzdelávacej práce. Podľa prevládajúcich definícií zdravotného postihnutia sú ťažkosti v učení aj obmedzenia a prekážky, ktorým ľudia čelia v každodennom živote, vo vzdelávacom systéme a na trhu práce. Mnohí účastníci našich tried základného vzdelávania boli ovplyvnení rozhodujúcimi vzdelávacími znevýhodneniami, skúsenosťami s násilím, traumou (často v dôsledku zážitkov z vojny alebo úteku) alebo individuálnymi kognitívnymi faktormi, ktoré bránia sústredeniu a učeniu. V práci s našou cieľovou skupinou sa teda prístupnosť týka mnohých úrovní: Od dostupnosti textových materiálov vhodných pre začiatočníkov v oblasti čítania (so špecifickými formátmi fondu) až po zamestnávanie rodených hovoriacich ako kolegov/školiteľov, ako aj rešpektovanie individuálneho tempa učenia sa každého študenta. Prístupnosť zahŕňa aj prístup citlivý na traumy v našej vzdelávacej práci, napr. vytvorením svetlého a priateľského vzdelávacieho priestoru. Okrem toho sú naše priestory prístupné aj na invalidnom vozíku.

Je ťažké zovšeobecniť informácie o celom sektore neformálneho vzdelávania dospelých, pretože je veľký rozdiel, či sú kurzy financované štátom alebo nie. V prípade nášho hlavného zamerania, teda hodín gramotnosti, by sa mali vytvoriť osvedčené postupy. Vzhľadom na prekrývanie hodín v druhom jazyku, ako aj

obmedzené digitálne znalosti je aplikácia asistenčných technológií dôkazom ťažkostí v našich triedach.

Vnútroštátne právne predpisy

Neexistuje žiadny právny nárok, na základe ktorého by sa osoby so zdravotným postihnutím mohli spoliehať na financovanie AT. Rakúsky federalizmus v tomto prípade vedie k vyššej miere nerovnosti v celej krajine. Rakúsko ratifikovalo Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v roku 2008. Podľa legislatívy musí byť v závislosti od financujúcej inštitúcie každá vzdelávacia inštitúcia (fyzicky) prístupná pre všetkých. Nie je však samozrejmou, že inštitúcie neformálneho vzdelávania dospelých môžu získať štátne financovanie, aby boli prispôsobené prístupnosti.

Európsky akt o prístupnosti musí byť ratifikovaný do júna 2025 a návrhy súvisiacich vnútroštátnych právnych predpisov musia byť predložené Európskej komisii do 28. júna 2022. Rakúsko ako jeden zo štyroch členov EÚ tento termín stihlo (okrem Belgicka, Estónska a Fínska).

Federálny zákon o rovnosti osôb so zdravotným postihnutím je v platnosti od roku 2006 a jeho cieľom je predchádzať diskriminácii a zabezpečiť prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím prevažne v štátnej správe, hospodárstve a na trhu práce. Rada pre osoby so zdravotným postihnutím považuje tento zákon za najlepší postup v EÚ. Znakový jazyk bol začlenený do ústavy ako úradný jazyk. Ministerstvo sociálnych vecí ponúka usmernenie, ktoré umožňuje prácu siete pre odbornú pomoc (NEBA). Táto práca podporuje a realizuje pracovné poradenstvo, pomoc pri odbornej príprave a podporu zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím. Vo Viedni zákon o rovnakých príležitostiach zabezpečuje pre OZP finančné prostriedky vo výške maximálne 10 000 EUR zo Sociálneho fondu Viedeň.

Kontakty pre podporu/poradenstvo

- Združenie nevidiacich (Blinden- und Sehbehindertenverband Österreich): www.blindenverband.at/en
- Rakúska rada pre zdravotné postihnutie: www.behindertenrat.at/about-us/
- Podpora včasnej komunikácie Horné Rakúsko (Diakonie): www.diakonie.at/unsere-angebote-und-einrichtungen/fruehe-kommunikations-foerderung-oberoesterreich
- Integrácia Wien: www.integrationwien.at/de/
- Poradenská sieť LIFEtool (nezávislé pôsobiace poradenské kancelárie v celej krajine, zamerané na motorickú a kognitívnu komunikačnú pomoc): www.lifetool.at/startseite/
- Sieť odbornej pomoci NEBA: www.neba.at/

- Service Association for Austrian Sign Language:
www.oegsbarrierefrei.at/#:~:text=Seit%20seiner%20Gr%C3%BCndung%20im%20Jahr,und%20h%C3%B6renden%20Menschen%20in%20%C3%96sterreich.
- Sociálny fond Viedeň (Fond Soziales Wien): www.fsw.at/
- VOX (Poradenské centrum pre nepočujúcich a nedoslýchavých):
www.vox.or.at/beratungscenter-vox-technische-assistenz

Užitočné odkazy

- Nadácia AsTeRIX: www.asterics-foundation.org/1270-2/
- Aplikácia Capito: www.capito.eu/en/
- Aplikácia ISignIt: signit.weebly.com/english.html
- VERBUND Empowerment Fund: www.verbund.com/en-at/about-verbund/responsibility/social-issues/empowerment-funds

Grécko

Úvod

Judy Heumannová, aktivistka za práva osôb so zdravotným postihnutím, povedala, že "technológia väčšine ľudí veci zjednodušuje a uľahčuje, ale ľuďom so zdravotným postihnutím ich umožňuje." Neustále tempo modernizácie a zvyšovania kvality života v spoločnosti si vyžaduje zavádzanie nových technológií. Týmto spôsobom sa vytvára rámec pre sociálne začlenenie a akceptáciu ľudí so zdravotným postihnutím v rôznych oblastiach života.

Ešte pred niekoľkými rokmi nebolo Grécko navrhnuté tak, aby bolo sľubné pre ľudí so zdravotným postihnutím, a bolo zavedených len niekoľko ustanovení, ktoré by im vyhovovali. Paralympijské hry, ktoré sa konali v Aténach v roku 2004, a potom Špeciálne olympijské hry v roku 2011 dali podnet na zlepšenie služieb a prístupnosti. Grécko síce ešte nie je príkladným modelom sociálnej a vzdelávacej inklúzie ľudí so zdravotným postihnutím, ale s potrebným plánovaním a časom, ako aj podpornými programami, ako je IEDA, môže poskytnúť návod na úspech.

Asistenčné technológie v Grécku

Asistenčné technológie a webové stránky

Na začiatok treba povedať, že množstvo webových stránok, ako napríklad stránka gréckej vlády (www.gov.gr), obsahuje podporný nástroj asistenčných technológií pre osoby so zdravotným postihnutím. Tento nástroj im umožňuje jednoduchú navigáciu po stránke a jej kompromitáciu podľa ich potrieb. Napríklad kliknutím na ikonu tohto nástroja si používateľ môže vybrať funkciu "čítanie" alebo môže ,dokonca, zvýšiť

svietivosť alebo veľkosť písmen. Vývojári navrhujú ponuky webových stránok tak, aby bola zabezpečená ich prístupnosť.

Iniciatívy rôznych organizácií v oblasti asistenčných technológií

Existuje niekoľko organizácií, ktoré realizujú rôzne opatrenia pre ľudí so špeciálnymi potrebami pomocou asistenčných technológií. ELEPAP - Rehabilitácia pre zdravotne postihnutých je jednou z najvýznamnejších organizácií, ktorej cieľom je poskytovať deťom rovnaké príležitosti. Okrem toho sa program ELEPAP týkajúci sa asistenčných technológií zameriava na deti, ktoré nie sú schopné verbálne komunikovať alebo majú problémy s verbálnou komunikáciou alebo s učením a hrou, aby prekonal prekážky a rozvíjali sa. Program vedú individuálne, v skupinách alebo aj spoločne rôzni terapeuti.

Používajú sa tieto metódy:

- Alternatívny prístup k počítačovému prostrediu (počítač, iPad, tablet), napr. pomocou prepínačov, alternatívnych klávesníc, myši, dotykovej obrazovky, technológie sledovania očí
- Alternatívna a augmentatívna komunikácia, napríklad pomocou zariadení na generovanie reči, špeciálnej klávesnice.
- Alternatívne ovládanie každodenných zariadení

Cieľom tohto programu je zdôrazniť aktívnu úlohu detí v každodenných činnostiach a zahŕňa aj špeciálne vyškolených ergoterapeutov, ktorí sledujú nové technologické výdobytky a spolupracujú s logopédmi a špeciálnymi pedagógmi.

SciFy (Science For You) je grécka nezisková organizácia, ktorá pôsobí v oblasti inovácií a technológií. Cieľom tejto neziskovej organizácie je prinášať sociálne zmeny vytváraním a ponúkaním bezplatných technologických nástrojov, zdieľaním ich znalostí a tiež rozvíjaním podporných komunít prostredníctvom spolupráce s výskumnými centrami, univerzitami, mimovládnyimi organizáciami, spoločnosťami a koncovými používateľmi. Asistenčné technológie nepochybne nie sú dostupné pre každého, a to z dôvodu vysokej ceny, za ktorú sa predávajú. Existujú však organizácie ako SciFy, ktoré vytvárajú a ponúkajú množstvo asistenčných technológií zadarmo s cieľom uľahčiť každodenný život ľudí so zdravotným postihnutím a ich integráciu do spoločnosti. Činnosť spoločnosti SciFy má priekopnícky charakter najmä v oblasti online herných aplikácií pre zrakovo postihnutých. Na ich webovej stránke sa nachádza osobitná stránka so všetkými ich aktivitami týkajúcimi sa asistenčných technológií a ľudí so zdravotným postihnutím.

Po dôkladnom prieskume možno nájsť súkromné iniciatívy jednotlivcov a organizácií v oblasti asistenčných technológií. Takýmto príkladom v Grécku je Inštitút Lilian

Voudouri, ktorý vytvoril "Laboratórium asistenčných technológií Lilian Voudouri" a ktorý získal značné skúsenosti pri skúmaní vplyvu zdravotného postihnutia na život detí a dospelých. Ponúkol alternatívnu liečbu, vzdelávanie a rozvoj zručností viac ako 300 ľuďom.

Asistenčné technológie v gréckych knižniciach

Grécke knižnice preto vyvíjajú iniciatívu na vytvorenie inkluzívneho prostredia pre ľudí so zdravotným postihnutím tým, že sa zapájajú do príslušných projektov. Napríklad Macedónska univerzitná knižnica od roku 2000 v rámci projektu ACCELERATE nainštalovala najmodernejšiu pracovnú stanicu pre ľudí so zrakovým postihnutím vrátane osobného počítača so špeciálnym softvérom a hardvérom (2 počítače Pentium 4 s mechanikou CD-ROM a pripojením na internet, JAWS (pre Windows), Apollo II, externá jednotka na syntézu reči, brailský displej, softvér na efektívne zväčšenie monitora Supernova 6 s čítačkou obrazovky Hal LHT 26,3 392 stelesnený, brailský softvér na prevod textu do brailského formátu, hlasový skladateľ Orpheus, skener kníh a softvér OCR, brailská tlačiareň, kamerový systém).

Knižnice Národnej a Kapodistrijskej univerzity v Aténach sú vybavené pracovnými stanicami a špecializovanými pomôckami na podporu osôb so zdravotným postihnutím. Tieto pracovné stanice sú navrhnuté tak, aby umožnili nevidiacim študentom, študentom so slabým zrakom a študentom s postihnutím horných končatín prístup nielen k zdrojom univerzitných knižníc, ale aj k obsahu internetu a bežným kancelárskym softvérovým aplikáciám. Aby sa študenti so zdravotným postihnutím cítili lepšie začlenení, poskytuje Kapodistrijská univerzita v Aténach prostredníctvom oddelenia e-prístupnosti akademické učebnice v rôznych prístupných digitálnych formátoch.

Centrum pre univerzálny prístup a asistenčné technológie

V neposlednom rade, Centrum pre univerzálny prístup a asistenčné technológie (CUA&AT) je centrum, ktorého cieľom je "podporovať rovnocennú účasť a sociálno-ekonomickú integráciu ľudí so zdravotným postihnutím a starších ľudí v informačnej spoločnosti prostredníctvom navrhovania produktov a služieb, ktoré sú prístupné a použiteľné pre čo najširšiu skupinu koncových používateľov", ako uvádza na svojej webovej stránke. Centrum vyvíja technológie a aplikácie pre rôzne oblasti, ako je prístup k celosvetovej sieti, spracovanie textov, elektronické knihy, medziľudská komunikácia, špeciálne vzdelávanie a odborná príprava, telekomunikácie, zdravotná telematika a nositeľná výpočtová technika.

Európsky rámec

V európskej populácii vo veku 16 až 64 rokov takmer 15 % žien a 14 % mužov uvádza stredne ťažké alebo ťažké zdravotné postihnutie. Tieto percentá ukazujú, že

opatrenia Európskej únie na vytvorenie prostredia rovnakých príležitostí pre všetkých sú nevyhnutné na dosiahnutie sociálneho začlenenia osôb so zdravotným postihnutím.

Európsky akt o prístupnosti bol zavedený 27. júna 2019 a všetky členské štáty majú tri roky na jeho transpozíciu do svojho vnútroštátneho práva zavedením nových alebo už existujúcich vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré budú v súlade s týmto aktom. Ako uviedla Európska komisia, "Európsky zákon o prístupnosti je krokom vpred pri znižovaní prekážok pre osoby so zdravotným postihnutím v rámci EÚ: lepšia prístupnosť výrobkov a služieb, ktoré občania používajú každý deň".

Európsky akt o prístupnosti sa bude vzťahovať na tieto produkty a služby:

- počítače a operačné systémy
- bankomaty, automaty na predaj lístkov a odbavovacie zariadenia
- telefóny a smartfóny
- Televízne zariadenia súvisiace s digitálnymi televíznymi službami
- telefónne služby a súvisiace zariadenia
- audiovizuálne mediálne služby, ako je televízne vysielanie a súvisiace spotrebné zariadenia
- služby súvisiace s leteckou, autobusovou, železničnou a vodnou osobnou dopravou
- bankové služby
- e-knihy
- elektronický obchod

Záver

Asistenčné technológie sa dajú implementovať do všetkých aspektov každodenného života s cieľom vyrovnať príležitosti pre ľudí so zdravotným postihnutím. Sú potrebné projekty, ktorých cieľom je bojovať proti marginalizácii ľudí so zdravotným postihnutím, aby sa mohli cítiť viac začlenení.

Napriek vyššie uvedeným odvetviám, v ktorých boli asistenčné technológie zavedené, je ich trh v Grécku pomerne nedostatočný. Existuje mnoho dôvodov, prečo tento problém existuje, a to nielen preto, že sa do spoločnosti zavádzajú pomaly, ale aj preto, že niektoré nástroje alebo zariadenia sú drahé a/alebo nepodporujú grécky jazyk. Aby softvér vyhovoval potrebám gréckeho vzdelávania, musí byť preložený do gréckeho jazyka, a keďže sa tak nedeje, nie je po ňom veľký dopyt zo strany spotrebiteľov.

Záverom možno konštatovať, že na dosiahnutie vysokej úrovne sociálnej a vzdelávacej inklúzie je dôležité neustále modernizovať tieto sektory zavádzaním asistenčných technológií.

Odkazy

- ELEPAP. Asistenčné technológie: elepap.gr/en/our-programs/therapeutic-programs/assistive-technology/
- ITE. Centrum pre univerzálny prístup a asistenčné technológie (CUA&AT).
- www.ics.forth.gr/hci/centre-universal-access-assistive-technologies-cuaat?lang=el
- SC!FY, Asistenčné technológie www.scify.gr/site/el/impact-areas/assistive-technologies
- ec.europa.eu/eurostat/documents/3930297/5934086/KS-AW-01-001-EN.PDF/ca44b44f-6fdb-47da-9d7d-2967071bcb9f?version=1.0
- Mundo Madou, Avenue des Arts 7-8, 1210 Brusel, Belgicko september 2020, Súbor nástrojov na transpozíciu Európskeho aktu o prístupnosti www.edf-feph.org/content/uploads/2020/12/final_edf_transposition_toolkit_accessibility_act.pdf
- EURÓPSKY AKT O PRÍSTUPNOSTI ZLEPŠUJÚCI PRÍSTUPNOSŤ VÝROBKOV A SLUŽIEB NA JEDNOTNOM TRHU
- "Lillian Voudouri Assistive Technology Laboratory" lilianvoudouri.gr/ergastiri-ypostiriktikis-technologias-idryma-koinonikis-ergasias/
- Národná a Kapodistrijská univerzita v Aténach. e-Accessibility access.uoa.gr/en/services-2/e-accessibility/

Rumunsko

Možnosti financovania na vnútroštátnej úrovni

V Rumunsku môžu osoby so zdravotným postihnutím získať dotácie z Národného fondu zdravotného poistenia (NHIH) na podporu zavádzania asistenčných technológií. NHIH však dotuje len veľmi málo asistenčných pomôcok, čo spôsobuje, že asistenčné technológie sú pre väčšinu osôb so zdravotným postihnutím z Rumunska nedostupné.

OZP môžu získať poukážky aj z projektov financovaných EÚ (Operačný program Ľudský kapitál, priorita "Práca pre všetkých"). Niektoré projekty zahŕňajú aktivity, ako je poskytovanie asistenčných technológií a zariadení a prístupových technológií pre OZP, ktoré dostávajú informačné a poradenské služby, sprostredkovanie a vzdelávanie. Poukážky sa môžu použiť výlučne na nákup asistenčných technológií.

Zamestnanci so zdravotným postihnutím však majú obmedzený prístup k dotovaným asistenčným technológiám a zariadeniam a značný počet osôb so zdravotným postihnutím nepoužíva asistenčné zariadenia alebo technológie, ktoré potrebujú, často preto, že si ich nemôžu dovoliť. Táto situácia má dva hlavné dôvody:

- nie všetky kategórie potrebných asistenčných pomôcok a technológií sú zahrnuté v základnom balíku zdravotníckych pomôcok určených na ambulantné odstránenie organických alebo funkčných nedostatkov, ktorý je upravený rozhodnutím vlády a podrobne rozpracovaný spoločným nariadením ministra zdravotníctva a predsedu Národnej zdravotnej poisťovne (NZP);
- počet výrobcov a distribútorov asistenčných pomôcok a technológií je veľmi nízky, pretože neexistuje žiadna národná politika, ktorá by zabezpečovala prístup osôb so zdravotným postihnutím ku všetkým kategóriám asistenčných výrobkov a technológií, tak zdravotníckych, ako aj nezdravotníckych.

Osvedčené postupy pri vykonávaní

Projekt "Uľahčenie integrácie osôb so zdravotným postihnutím na trh práce" umožňuje osobám so zdravotným postihnutím, ktoré si hľadajú prácu, získať poukážku v hodnote približne 5000 eur, ktorú môžu použiť na nákup asistenčných pomôcok. Projekt realizuje Národný úrad pre práva osôb so zdravotným postihnutím, detí a adopcie v spolupráci s Národnou agentúrou práce v období 23.05.2019-23.05.2022. Vyžaduje sa, aby boli pomôcky zahrnuté do odporúčaní odborného lekára týkajúcich sa typu asistenčných technológií a pomôcok a prístupových technológií.

Príručka "Ghid de utilizare a instrumentelor digitale pentru activitatea didactică on-line" (Príručka o používaní digitálnych nástrojov pre on-line vyučovanie), ktorá je k dispozícii na stránke https://www.ccdbn.ro/anunturi/ghid_instrumente_dig.pdf, obsahuje kapitolu "Digitálne asistenčné technológie pre žiakov so špeciálnymi vzdelávacími požiadavkami", ktorej cieľom je pomôcť učiteľom pri vytváraní inkluzívnych digitálnych vzdelávacích zdrojov.

Vnútroštátne právne predpisy

Rumunské právne predpisy v oblasti ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím sú založené na týchto hlavných nástrojoch:

- Všeobecná deklarácia ľudských práv
- Európsky dohovor o ľudských právach
- Charta základných práv EÚ
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím
- Zmluva o Európskej únii

- Zmluva o fungovaní Európskej únie

Existuje dlhý zoznam normatívnych aktov, ktoré upravujú rozsah činnosti v oblasti zdravotného postihnutia. Medzi nimi je aj Národná stratégia pre práva osôb so zdravotným postihnutím " Spravodlivé Rumunsko" 2022 - 2027

<http://anpd.gov.ro/strategia2022->

[2027/download/The%20National%20Strategy%20for%20the%20Rights%20of%20Persons%20with%20Disabilities%20-%20An%20equitable%20Romania,%202022-2027.pdf](http://anpd.gov.ro/strategia2022-2027/download/The%20National%20Strategy%20for%20the%20Rights%20of%20Persons%20with%20Disabilities%20-%20An%20equitable%20Romania,%202022-2027.pdf), ktorá bola schválená a zverejnená v apríli 2022. Stratégia má medzi svojimi

cieľmi zvýšenie počtu osôb so zdravotným postihnutím, ktoré majú prístup k asistenčným technológiám prostredníctvom nenávratných externých finančných prostriedkov (najmenej 40 tisíc osôb so zdravotným postihnutím, do roku 2027), ako aj rozšírenie zoznamu asistenčných pomôcok, uhrádzaných prostredníctvom Jednotného národného fondu zdravotného poistenia.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/882 zo 17. apríla 2019 o požiadavkách na prístupnosť výrobkov a služieb bola v roku 2022 začlenená do rumunskej legislatívy.

Kontakt na subjekty v Rumunsku, ktoré môžu poskytnúť podporu/poradenstvo/ atď.

1. Národný orgán na ochranu práv osôb so zdravotným postihnutím, <http://anpd.gov.ro/> . INFOLINE Asistenčné technológie: +40 751.015.063
2. Rumunská asociácia "H Foundation" pre dištančné vzdelávanie ľudí so zdravotným postihnutím je mimovládna, nezisková, apolitická organizácia, ktorej poslaním je zabezpečiť rovnaké šance na vzdelávanie a výučbu pre znevýhodnené (fyzicky, etnicky, sociálne alebo geograficky) deti a dospelých a pre odborníkov, ktorí s nimi pracujú. Adresa: Strada Poenaru Bordea 6, SECTOR 4, București, 040093, telefón +40 21 337 1019, <http://www.fundatieh.ro/>

Federatia pentru Accesibilizarea Romaniei (FAR) - je to inštitúcia, ktorá združuje mnoho organizácií, ktorých činnosť je zameraná na podporu práv ľudí so zdravotným postihnutím. FAR sa zameriava na dosiahnutie prístupnosti v mnohých plánoch - fyzickom, sociálnom, ekonomickom, v mene zdravotne postihnutých a tých, ktorí trpia inými druhmi znevýhodnenia/zraniteľnosti + vytváranie rovnakých príležitostí pre znevýhodnené kategórie ľudí. <https://far.ngo/>

Slovensko

Národný aspekt

Možnosti financovania na vnútroštátnej úrovni

(financovanie zo strany vlády, fondov, sponzorské príležitosti, charitatívne organizácie...)

Na slovenskej národnej úrovni existuje niekoľko možností, ako získať podporu v oblasti sociálneho začlenenia, pracovného a študijného života a prístupu k asistenčným technológiám.

Prvým je financovanie zo strany vlády.

Každá osoba so zdravotným postihnutím mohla získať finančné prostriedky od [Ministerstva sociálnych vecí SR](#) až do výšky 8630 eur. Suma závisí od potrieb a reálnych nákladov na asistenčné technológie. Osoba však musí spĺňať určité kritériá, aby mohla získať finančné prostriedky.

Druhou je nezisková organizácia [Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska](#)

Spolupracujú so sponzormi - väčšinou veľkými spoločnosťami a podporujú zrakovo postihnutých ľudí, ktorí potrebujú finančné prostriedky.

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) je občianske združenie, ktorého poslaním je obhajoba práv a aktivizácia ľudí so zrakovým postihnutím.

Medzi najdôležitejšie aktivity, ktoré by sme mohli spomenúť, patrí poskytovanie sociálnych služieb (sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia), zapojenie sa do legislatívneho procesu (najmä v oblasti sociálnej legislatívy), zvyšovanie povedomia o zrakovom postihnutí a poskytovanie konzultácií týkajúcich sa environmentálnych a iných bariér, dostupnosti informácií a obhajoby práv. Okrem toho sociálna rehabilitácia zahŕňa školenia v oblasti mobility a orientácie, používania bielej palice, zručností každodenného života, čítania a písania Braillovho písma a používania optických pomôcok alebo asistenčných technológií (napr. počítač s čítačkou obrazovky alebo zväčšovacím softvérom).

Možnosti financovania na medzinárodnej úrovni

[Medzinárodná rada pre vzdelávanie a rehabilitáciu osôb so zrakovým postihnutím \(ICEVI\).](#)

Medzinárodná organizácia pre poradenstvo a podporu.

<http://www.inclusion-europe.eu/financial-assistance-to-people-with-disabilities-compared-across-the-world/>

Len malý článok s porovnaním štátnej správy v rôznych krajinách s ľuďmi so zdravotným postihnutím.

Riešenia s otvoreným zdrojovým kódom alebo nízkonákladové riešenia

Na trhu nie je k dispozícii žiaden ultra lacný obnoviteľný Braillov displej (hardvérové zariadenie, ktoré mení obsah zobrazený na obrazovke na zdvihnuté a znížené Braillovo písmo). Tradičné zariadenia majú priemernú cenu 4 000 USD. Avšak objavenie sa čítačky Orbit (<http://www.orbitresearch.com/product/orbit-reader-20/>) za 500 USD narušilo tento trh a poskytlo lacnejšiu a alternatívnu možnosť.

Čítačka obrazovky je forma asistenčnej technológie (AT) na prevod textu na reč, ktorá vykresľuje text a obrazový obsah ako rečový alebo braillovský výstup. Čítačky obrazovky sú nevyhnutné pre nevidiacich ľudí a sú užitočné pre ľudí so zrakovým postihnutím, negramotných alebo s poruchami učenia. Svetovo najpoužívanejším čítačom obrazovky pre počítače je NVDA (Non-Visual Desktop Access) (<https://www.nvaccess.org/>). NVDA je bezplatná, má otvorený zdrojový kód a podporuje viacero jazykov, pričom podpora a školenia sú široko dostupné. Ďalšou bežnou možnosťou prevodu textu na reč na sprístupnenie dokumentov namiesto Braillovho písma alebo popri ňom je prevod textu na zvukový súbor. Aplikácie, ako je napríklad RoboBraille, exportujú súbory ako zvukové súbory, napríklad Mp3.

Na stránke [Sprievodca asistenčnými technológiami](#): Na stránke: [Nízkonákladový softvér na](#) učenie nájdete veľký zoznam AT s nízkou cenou alebo zadarmo pre nevidiacich a nepočujúcich.

Osvedčené postupy pri vykonávaní

[Slovenská knižnica pre nevidiacich](#) - knižnica poskytuje komplexné knižnično-informačné služby registrovaným používateľom sprístupňovaním špecializovaného knižničného fondu v Braillovom písme, na zvukových nahrávkach, v reliéfnej grafike a v elektronickej podobe.

Služby prenájmu sa používateľovi poskytujú bezplatne.

Používateľ si môže vybrať z ponuky knižničného fondu - viac ako 7 200 titulov zvukových kníh a takmer 3 600 titulov kníh v Braillovom písme.

Vnútroštátne právne predpisy

Európska únia a jej členské štáty sú zmluvnými stranami [Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím](#). Jeho hlavným poslanstvom je, že osoby so zdravotným postihnutím majú právo na celé spektrum ľudských práv a základných

slobôd bez diskriminácie. Na týchto princípoch a samotnom dokumente je postavená celá slovenská legislatíva.

Podľa Ústavy Slovenskej republiky - Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Ďalej zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (antidiskriminačný zákon) vytvára spoločný právny základ pre zachovanie zásady rovnakého zaobchádzania v celom právnom poriadku Slovenskej republiky.

Hlavným dokumentom na národnej úrovni k tejto téme je Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 - 2030
https://www.employment.gov.sk/files/sk/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/kontaktne-miesto-prava-osob-so-zdravotnym-postihnutim/dokumenty-3/nprzpozp-2021_2030.docx.

Na stránke [Hlavné kontaktné miesto pre problematiku vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím](#) ste mohli nájsť zoznam príslušných zákonov.

Kontakt na subjekty vo vašich krajinách, ktoré môžu poskytnúť podporu/poradenstvo/ atď.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

[Oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a posudkových činností;](#)

Špitálska 8, 812 67, Bratislava

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny:

[Oddelenie služieb občanom](#)

[Centrum právnej pomoci](#)

Príklady asistenčných technológií - riešenia s otvoreným zdrojovým kódom alebo nízkonákladové riešenia, ako aj profesionálne nástroje ponúkané spoločnosťami tretích strán

Táto kapitola ponúka niekoľko príkladov riešení asistenčných technológií, ktoré možno využiť v neformálnom vzdelávaní dospelých pre osoby so zdravotným postihnutím:

1. Čítačky obrazovky a softvér na prevod textu na reč:

- **NVDA (NonVisual Desktop Access):** Je to čítačka obrazovky s otvoreným zdrojovým kódom pre systém Windows, ktorá umožňuje prístup k počítačom nevidiacim a zrakovo postihnutým používateľom.
- **eSpeak:** Kompaktný syntetizátor reči s otvoreným zdrojovým kódom, ktorý dokáže konvertovať text na reč, čo je prínosom pre osoby s problémami s čítaním alebo zrakovým postihnutím.
- **Balabolka:** Balabolka je bezplatná aplikácia na prevod textu na reč, ktorá dokáže konvertovať text na reč a ukladať ho ako zvukové súbory.

2. Komunikačné pomôcky:

- **AAC Text Communicator:** Aplikácie ako **OpenAAC** umožňujú osobám s komunikačnými ťažkosťami komunikovať pomocou zariadenia, ktoré zobrazuje text alebo symboly a premieňa ich na reč.

3. Prístupné vzdelávacie platformy:

- **Moodle:** Moodle: open-source systém na riadenie vzdelávania, ktorý podporuje funkcie prístupnosti a môže byť prispôsobený potrebám študentov so zdravotným postihnutím.
- **Open edX:** Ďalšia online vzdelávacia platforma s otvoreným zdrojovým kódom, ktorú možno sprístupniť prostredníctvom prispôsobenia.

4. Alternatívne vstupné zariadenia:

- **Softvér na ovládanie spínačov:** Programy ako **Xpadder** alebo **AutoHotkey** môžu pomôcť pri konfigurácii alternatívnych vstupných zariadení, ako sú spínače alebo joysticky, pre osoby s motorickým postihnutím.

5. Zväčšenie a zväčšenie obrazovky:

- **Lupa systému Windows** - nástroj na zväčšenie obrazovky integrovaný do operačného systému Windows.

6. Prístupné formáty dokumentov:

- Vytváranie obsahu v prístupných formátoch, ako je **EPUB** pre elektronické knihy alebo **HTML** pre webový obsah, zabezpečuje, že študenti so zdravotným postihnutím majú prístup k materiálu pomocou preferovaných asistenčných technológií.

7. Nástroje na titulky a titulky:

- **Amara**: Platforma s otvoreným zdrojovým kódom na vytváranie a úpravu titulkov, titulkov a prekladov pre videá. Využívajú ju nepočujúci alebo nedoslýchaví študenti.

8. Softvér na konverziu Braillovho písma:

- **Liblouis**: Umožňuje konvertovať digitálny obsah do Braillovho písma a naopak.

9. Aplikácie pre rozšírenú a alternatívnu komunikáciu (AAC):

- Aplikácie ako **Proloquo2Go** alebo **CoughDrop** poskytujú prispôsobiteľné komunikačné tabule pre osoby s poruchami reči.

10. 3D tlač pre hmatové učenie:

- 3D vytlačené hmatové mapy, diagramy alebo predmety môžu zlepšiť zážitok z učenia pre osoby so zrakovým postihnutím.

11. Nástroje na spoluprácu s funkciami prístupnosti:

- Platformy ako **Google Workspace** (predtým G Suite) a **Microsoft Office 365** majú zabudované funkcie prístupnosti, ktoré môžu byť pre študentov so zdravotným postihnutím prínosom.

12. Prístupné kódovacie platformy:

- **Poškriabanie**: Vizuálny programovací jazyk, ktorý môžu používať žiaci s rôznym postihnutím na interaktívne a prístupné učenie sa konceptov kódovania.

Nezabudnite, že vhodnosť týchto riešení závisí od konkrétnych potrieb učiacich sa a dostupných zdrojov. Pravidelné školenia a informovanosť o používaní týchto technológií budú nevyhnutné aj pre pedagógov a podporný personál.